

Samenvatting onderzoek

Dataverzameling en -deling voor onderzoek naar online kansspelen

Auteurs

Ir. Tommy van der Vorst

Melvin Hanswijk MSc LLM

Prof. dr. mr. Gerrit-Jan Zwenne

Ir. Laura Smulders

Managementsamenvatting

Het doel van dit onderzoek is om de behoefte aan spelersdata voor onafhankelijk onderzoek met maatschappelijk en/of wetenschappelijk doel op het gebied van speelgedrag bij kansspelen te inventariseren. We onderzoeken of momenteel in deze behoefte wordt voorzien en zo niet, wat daarvoor de belangrijkste technische, juridische en organisatorische knelpunten zijn. Op basis hiervan worden oplossingsrichtingen gevormd, waarmee op termijn in (een groter deel van) de behoefte zou kunnen worden voorzien.

Onderzoeks- en databehoeft

Op dit moment zijn vergunde kansspelaanbieders wettelijk verplicht om geanonimiseerde data te delen met onderzoekers die daar bilateraal om vragen ten behoeve van onderzoek naar kansspelverslaving (Wet op de kansspelen (Wok) art. 31m). Deze voorziening is nog beperkt gebruikt en kent een aantal knelpunten: (1) het proces is suboptimaal ingericht, (2) vanwege de vereiste anonimisering kunnen de gegevens niet op spelersniveau worden gekoppeld tussen aanbieders, (3) vanwege de anonimisering kunnen geen achtergrondkenmerken worden gekoppeld aan de gegevens, (4) de Kansspelautoriteit (Ksa) kan zélf niet alle onderzoeken uitvoeren die het zou willen, en (5) de toegang op basis van het wetsartikel is beperkt tot onderzoek ter preventie van kansspelverslaving. De Ksa verzamelt weliswaar gestructureerde data ten behoeve van toezicht in een controledatabank, maar kan deze data niet zonder meer doorgeven aan onderzoekers, noch zelf voor alle onderzoeken gebruiken.

Juridische obstakels

Er zijn op drie gebieden juridische obstakels die verdergaande datadeling mogelijk in de weg staan:

1. **Rechtmatigheid van het delen van data.** De AVG verbiedt het verwerken van bijzondere persoonsgegevens (waarvan hier naar verwachting sprake is). Om hiermee om te gaan moeten gegevens worden geanonimiseerd (evt. na koppeling) of moet gebruik worden gemaakt van een uitzondering voor wetenschappelijk onderzoek (UAVG art. 24). Daarnaast kan de kansspelwetgeving beperkend werken ten aanzien van het delen van niet-geanonimiseerde gegevens voor andere doelen dan kansspelverslavingspreventie.
2. **Borgen van de medewerking van aanbieders.** Er kan niet zonder meer worden uitgegaan van het vrijwillig delen van data door aanbieders, buiten de geldende verplichting. Mogelijke oplossingen zijn (1) zelfregulering, (2) het aanpassen van de kansspelwetgeving, of (3) het CBS per AMvB de opdracht geven de data te verzamelen.
3. **Taakstelling van de Ksa.** De Ksa kan alleen onderzoek uitvoeren dat aansluit bij haar wettelijke taken. Gegeven de huidige taakstelling kan de Ksa echter niet

alle onderzoeken uitvoeren die zij zou willen uitvoeren. Om dit toch mogelijk te maken, moet de taakstelling van de Ksa in artikel 33b Wok worden aangepast.

Oplossingsrichtingen

Er zijn vier oplossingsrichtingen geïdentificeerd voor verdergaande datadeling, waarmee de bovengenoemde knelpunten kunnen worden opgelost (rekening houdend met de juridische kaders):

1. **De huidige bilaterale werkwijze kan worden verbeterd.** Door de rol van de Kansspelautoriteit in het proces te vergroten, kan het proces soepeler verlopen. Er wordt echter niet voorzien in betere koppelbaarheid van spelersdata.
2. **Er kan een decentraal platform worden ingericht voor datadeling.** Toegang tot de data en waarborgen ten aanzien van herleidbaarheid worden grotendeels technisch geborgd. Deze oplossing biedt een hoge mate van veiligheid, maar is relatief complex en vraagt investeringen van de aanbieders.
3. **Er kan een centrale intermediair worden aangesteld,** die datadeling faciliteert en koppelbare pseudoniemen voor spelers verzorgt. Dit zou een derde partij of de Kansspelautoriteit (na wijziging taakstelling) kunnen zijn. Deze oplossing leunt sterker op organisatorische maatregelen.
4. **Het CBS kan de data verzamelen en beschikbaar stellen via CBS Microdata.** Deze route maakt gebruik van de CBS-bevoegdheid voor het verzamelen van de data, en de bestaande faciliteiten en kaders voor werken met microdata.

Aansluiting bij het datamodel dat wordt gehanteerd voor toezicht door de Ksa ligt in alle gevallen voor de hand (CDB/GDT). De oplossingsrichtingen verschillen ten aanzien van de juridische route, benodigde investeringen, realisatietermijn, en risico's ten aanzien van gegevensbescherming. De afweging tussen kosten en baten is niet in dit onderzoek gemaakt, maar uiteraard relevant.

Bij ontwikkeling van beleid kan ervoor worden gekozen om een oplossingsrichting ten dele, of gefaseerd in tijd, te effectueren. Het is bijvoorbeeld denkbaar dat op korte termijn de deeloplossingen ter verbetering van het proces worden ingezet, terwijl de koppelbaarheid met achtergrondgegevens pas op langere termijn wordt gerealiseerd. De keuze voor een bepaalde oplossingsrichting kan echter wel bepalend zijn voor hoe verbreding van de datadeling in de toekomst kan gebeuren.

Onderzoeksmethode

Het onderzoek bestond uit drie fasen: (1) verkenning, (2) verdieping en (3) validatie. In de verkennende fase zijn voor de behoefteverkenning interviews uitgevoerd met onderzoekers en gebruik gemaakt van literatuur. De juridische verkenning is gebaseerd op de relevante wetsteksten, jurisprudentie en een interview. In de verdiepende fase is met interviews en bureauonderzoek nader gekeken naar een aantal bestaande vergelijkbare casussen, die zijn gevonden en geselecteerd in de verkenning volgens een

selectiekader. Er hebben daarnaast gesprekken plaatsgevonden met de Ksa, het CBS en de Autoriteit Persoonsgegevens. In de validatiefase is een sessie georganiseerd met belanghebbenden, waarbij een kanspelaanbieder, onderzoeker, de Ksa, het CBS en het ministerie van J&V vertegenwoordigd waren. Een begeleidingscommissie zag tot slot toe op de kwaliteit van het onderzoek en de eindproducten.

dialogic

Onderzoek voor *onderbouwd* beleid.

Dialogic innovatie & interactie

Hooghiemstraplein 33

3514 AX Utrecht

030-2150580

www.dialogic.nl